

Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 160 Keski-Suomen museo 2006

Alue: Valion rakennukset

Kohdekuva:

Lyhyt kuvaus: Valion tehdas, jonka ensimmäinen osa valmistunut 1952. Vieressä vanha konttorirakennus v. 1956. Työntekijöiden asuinrakennuksina toimivat rivitalot, puinen 1958 ja kivinen 1956. sikalarakennus v. 1956.

Rakennukset:

Tehdasrakennukset
vanhat osat sementtihakkipinta -tiili
vihreät peltikatot

Vanha konttorirakennus
ollut kouluna
asunnoiksi 1968.

Kivinen rivitalo
1956
tiilirakenteinen
tiiliosastointi asuntojen välillä
tiili ja roiskerappauspinta
4 asuntoa
vinot portaat asuntoihin
uudehko peltikatto

Puinen rivitalo
1958

Sikala
tarvikevarastona nykyisin

Jätevesi puhdistaja 1956, 76
Pintavesilaitos 1971

rantasauna

Pappilarakennukset (Oma inventointi)

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

v. 1952 valmistunut tehdas
laajennettu 1956, -68, -71, -78

Säilymisedellytykset:

säilyy

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Sijaitsee Rotkolassa entisen pappilantien, nykyisen Valiontien ja Rauharannantien varrella. Tehdasalue on ympäröity aidalla ja porteilla. Valion työntekijöiden rivitaloja, idempänä puurakenteinen ja lännempänä tiilirakenteinen. Vanha sikalarakennus on itäpuolella. Pappilarakennus ja väentupa, tallirakennus ja talli- aittarakennus muodostavat tiiviin pihapiirin. Ympäriällä mäntypuustoa, itäpuolella myös lehtipuuta.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallisesti teollisuushistoriallisesti, rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti merkittävä elintarviketeollisuuden alaa edustava Valion tehtaan teollisuusympäristö, jonka ensimmäinen osa valmistunut 1952. Lisäksi vanha konttorirakennus v. 1956, työntekijöiden asuinrakennuksina toimivat rivitalot, puinen 1958 ja kivinen 1956 sekä sikala v. 1956. Yhtenäinen 1950-luvun kokonaisuus, jossa asumisesta ja tuotantolaitoksista kertovia rakennuksia samalla alueella.

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:

Haastateltu tehtaanpäällikkö Marko Palosaari ja tehtaan rakennusvastaava Markku Luhtala. (puhelinhaastattelu)

Lisätiedot:

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson

**Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 161
Keski-Suomen museo 2006**

Kohde: Rauharanta, ent. pappila

Kohdekuva:

Osoite: Rauhalantie

Rekisteri nro:

Omistaja / os. / puh: Valio Oy

Lyhyt kuvaus:

Vuonna 1917 valmistunut entinen Äänekosken ja Suolahden yhteinen pappila. Alkuperäisen ilmeensä säilyttänyt komea pappilarakennus on vaakavuorattu ja mansardikattoinen. Pihapiirissä myös hyväkuntoiset hirsipintaiset väentupa ja tallirakennukset samalta ajalta. Komea pihapiiri aukeaa länteen päin tehtaiden suuntaan, itäpuolella järvi.

Päärakennus:

Kohdetyyppi Pappilan päärakennus

nykyinen käyttö Valion tahtaiden työntekijöiden vuokrakämppä

alkuperäinen käyttö pappila

rakennusaika 1917

suunnittelija

korjausvuodet 2005 etupuolen julkisivu

perustus

runko hirsi

kate konesaumattu pelti

ulkovuoraus vaakapontti

ulkovärit valkoinen keltaiseen vivahtava seinäpinta, ikkunat sininen/turkoosi,

katto vihreä

kerrosluku 1,5

kunto kohtalainen

huoneluku

sisäseinien pinnat päällystetty

korjaukset / laaj. 1950-luku?, 2005

rakennustyyli 1900-luvun alku

ikkunamallit ristin malliset

kattomuoto	jyrkkä mansardi
katto / räystäskoristeet	
kuistit / parvekkeet	sisääntulokuisti, pulpettikattoinen avokuisti
koristeaiheet / kaiv.	
(pohjatyyppejä)	
(salvostyyppiä)	
(aittatyyppiä)	
erityispiirteet	
lisätietoja	Rakennuksessa tällä hetkellä yksi ympärivuotinen vuokralainen, ja kesäisin hieman enemmän. Mm. komennus rakennusmiehet asuvat. Viime kesänä 25 henkeä. Kosteus ongelmia. Putket vuotaneet. Takaseinällä näkee miten ulkovuorauskin on rapistunut.

Väentupa:

Kohdetyyppejä Väentupa	
nykyinen käyttö	Valion tehtaiden työntekijöiden vuokrakämpä
alkuperäinen käyttö	väentupa
rakennusaika	1917, sama kuin pappilarak.
suunnittelija	
korjausvuodet	2004 kunnostettu siistiksi,
perustus	
runko	hirsi
kate	konesaumattu pelti
ulkovuoraus	
ulkovärit	punamulta (tumma) seinäpinta, ikkunat valkoiset, katto vihreä
kerrosluku	1
kunto	hyvä
huoneluku	
sisäseinien pinnat	
korjaukset / laaj.	2004 julkisivu kuntoon, laudoitettu ponttilaudoituksella etunurkka.

rakennustyyli 1900-luvun alku	
ikkunamallit	ristin malliset
kattomuoto	harja
katto / räystäskoristeet	
kuistit / parvekkeet	sisääntuloissa portaiden kohdalla lippa, 2 kpl
koristeaiheet / kaiv.	
(pohjatyyppejä)	
(salvostyyppiä)	
(aittatyyppiä)	
erityispiirteet	
lisätietoja	

Tallirakennus on poikittain väentupaan nähden.

Talli- aittarakennus on väentupaa vastapäätä pappilarakennuksen vieressä. Sen aittapuoli on hirsirakenteinen. Siinä on kaksi aittaa ja pieni kuisti.

Rannassa on saunarakennus, jossa pesutilat. 1900-luvun loppupuolelta.

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

Kun Äänekosken ja Suolahden kauppaloilla oli erimielisyyksiä yhteisen pappilan paikasta, se valittiin puolivälistä, Rotkolasta. Tuolloin 1910-luvulla ei ollut vielä nykyistä Äänekoski- Suolahti maantietä; se valmistui vasta 1922. Valio osti pappilan 1950-luvulla. Pihassa on väentupa vanhan

tavan mukaan. Siinä pidettiin rippikoulua. Hirsirakenteinen, punaiseksi maalattu väentupa tehtiin yhtä aikaa (1917) pappilan kanssa. (vanha inv.)

Valio on myymässä rakennusta ja rantatonttia, mutta kuulemma vaikea saada kaupaksi. Ihmetelleet, kun kiinnostusta rakennusta kohtaan ei ole kaupungilla tai lehdistöllä.

Säilymisedellytykset:

hyvät, tehtaiden työsuhteasuntona

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Sijaitsee Rotkolassa jyrkän rantarinteen vieressä, pienen mäen päällä. Entisen pappilantien, nykyisen Valiontien päässä. Tosin tontille ei suoraan pääse tietä pitkin, koska tehdasalue on ympäröity aidalla ja porteilla. Piha-alue on avara aivan lähistöllä on valion työntekijöiden rivitaloja, idempänä puurakenteinen ja lännempänä tiilirakenteinen. Vanha sikala rakennus on itäpuolella. Väentupa, tallirakennus ja talli- aittarakennus muodostavat tiiviin pihapiirin. Siellä ei muuta puustoa kuin muutama kuusi, ympärillä nurmea.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallisesti historiallisesti (teollisuushistoriallisesti ja seurakuntahistoriallisesti) merkittävä, rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti arvokas entinen v. 1917 pappilan päärakennus ja siihen liittyvä pihapiiri talousrakennuksineen rantaan rinteeseen sijoittuneena maisemakokonaisuutena. Mansardikattoinen komea Pappila on toiminut Äänekosken ja Suolahden yhteisenä pappilana. Lisäksi pihapiirissä hirsirakennuksia mm. väentupa, tallirakennukset myös v. 1917.

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:

Haastateltu Valion tehtaanpäällikkö Marko Palosaari ja tehtaan rakennusvastaava Markku Luhtala. (puhelinhaastattelu), vuokralaisia, Äänekosken rakennusinventointi v.1981-1982, lomakkeet 50, 51, Vanha valokuva Perinnealbumi II 1983, s. 756

Lisätiedot / Kaavatilanne:

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson

Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 162 Keski-Suomen museo 2006

Alue: VR:n asuintalot (Valtion rautateiden asuintalot)

Kohdekuva:

Lyhyt kuvaus: VR:n työntekijöille rakennettuja pystylautavuorattuja asuinrakennuksia ja niiden kaksi punaiseksi maalattua ulkorakennusta sekä yhteis - sauna/pesutila. Julkisivuiltaan yhtenäisissä ja jonossa rautatien varrella olevissa yhden perheen, kolmen perheen ja neljän perheen taloissa on säilynyt alkuperäinen asu. Ne on 1940-luvulta eli normaaliraitaisen rautatien jälkeen rakennettu.

Rakennukset:

Talo nro 1:

kohdetyyppi	VR:n asemapäällikön talo ja toimisto
nykyinen käyttö	asuinrakennus
alkuperäinen käyttö	asuinrakennus ja toimisto
rakennusaika	1941
suunnittelija	
korjausvuodet	2000-luku
perustus	lokokivi
runko	hirsi
kate	betonikattotiili
ulkovuoraus	pystyrimalaudoitus
ulkovärit	keltainen seinäpinta, listat valkeat, katto likaisen punainen
kerrosluku	1,5+kellari
kunto	hyvä
huoneluku	
sisäseinien pinnat	uusittu
korjaukset / laaj.	vasta uusitut ikkunat, lattiaan lämpöremontti
rakennustyyli	40-luvun yksinkertainen rakentamistyyli
ikkunamallit	6-ruutuiset
kattomuoto	harja
katto / räystäskoristeet	

kuistit / parvekkeet
koristeaiheet / kaiv.
(pohjatyyppe)
(salvostyyppi)
(aittatyyppe)
lisätietoja

harjakattoinen perinteisen oloinen lasikuisti.

uunilämmitys, vesi ja viemärointi tehtailta, jotka sijaitsevat aivan vieressä. Sen vuoksi alueelle ei sallita lisärakentamista, eikä remontteja ulkopuolella. Asukas remontoi itse taloa pari vuotta sitten. Sisäseinästä löytyi mm. vanha vr:n asemapäällikön toimiston ovi. He ostivat talon omaksi Matti Rossilta.

Talo nro 2:

kohdetyyppe
nykyinen käyttö
alkuperäinen käyttö
rakennusaika
suunnittelija
korjausvuodet
perustus
runko
kate
ulkovuoraus
ulkovärit
kerrosluku
kunto
huoneluku
sisäseinien pinnat
korjaukset / laaj.

VR:n työntekijöiden asuinrakennus
asuinrakennus
asuinrakennus
1941?

lohkokivi
hirsi
betonikattotiili
pystyrimalaudoitus
keltainen seinäpinta, listat valkeat, katto likaisen punainen
1,5+kellari
hyvä/kohtalainen
3 kertaa 2h+k
tapetti
ei isompia korjauksia

rakennustyyli 40-luvun yksinkertainen rakentamistyyli

ikkunamallit

alk.per. 6-ruutuiset, ja radan puolella 6-ruutuisten ikkunoiden yläpuolella haukkaikkunat
harja

kattomuoto

katto / räystäskoristeet

kuistit / parvekkeet
koristeaiheet / kaiv.

pulpettikattoinen (peltikate) avokuisti jokaisen sisäänkäynnin päällä

(pohjatyyppe)

(salvostyyppi)

(aittatyyppe)

lisätietoja

uunilämmitys, vesi ja viemärointi tehtailta, jotka sijaitsevat aivan vieressä. Sen vuoksi alueelle ei sallita lisärakentamista, eikä remontteja ulkopuolella. Ovet ja ikkunat alkuperäiset, sisätiloissa vain vähän muutoksia vuosien varrella. Pönttöuuni.

Talo nro 3:

kohdetyyppe
nykyinen käyttö
alkuperäinen käyttö
rakennusaika
suunnittelija
korjausvuodet
perustus
runko
kate

VR:n työntekijöiden asuinrakennus
asuinrakennus
asuinrakennus
1940-luku
viime vuonna
lohkokivi
ranka
onduliitti

ulkovuoraus	pystyrimalaudoitus
ulkovärit	keltainen seinäpinta, listat valkeat, katto likaisen punainen
kerrosluku	1,5+kellari
kunto	hyvä/kohtalainen
huoneluku	4 kertaa 2h+k
sisäseinien pinnat	
korjaukset / laaj.	edellisvuonna tehty remontti, ikkunat uusittu ja suihkut tehty sisälle.

rakennustyyli	40-luvun yksinkertainen rakentamistyyli
ikkunamallit	uudet 6-ruutuiset ja radan puolella 6-ruutuisten ikkunoiden yläpuolella haukkaikkunat
kattomuoto	harja
katto / räystäskoristeet	
kuistit / parvekkeet	pulpettikattoinen (peltikate) avokuisti jokaisen sisäänkäynnin päällä
koristeaiheet / kaiv.	
(pohjatyyppejä)	
(salvostyyppiä)	
(aittatyyppejä)	
lisätietoja	sähkölämmitys viime vuonna tullut, vesi ja viemärointi tehtailta, jotka sijaitsevat aivan vieressä. Sen vuoksi alueelle ei sallita lisärakentamista, eikä remonteja ulkopuolella.

Talo nro 4 ja 5:

kohdetyyppi	varastorakennus
nykyinen käyttö	varastorakennus
alkuperäinen käyttö	varastorakennus
rakennusaika	1940-luku
suunnittelija	
korjausvuodet	
perustus	lohkokivi-ei koko seinustalla
runko	ranka
kate	onduliitti
ulkovuoraus	pystyrimalaudoitus
ulkovärit	punainen seinäpinta, listat valkeat, katto likaisen punainen, varastojen ovet keltaiset
kerrosluku	1
kunto	koht./hyvä
huoneluku	
sisäseinien pinnat	
korjaukset / laaj.	

rakennustyyli	
ikkunamallit	toisessa rakennuksessa (4) muutama pieni 4-ruudun ikkuna, muuten ikkunat varaston ovissa. 4:sen ovissa salmiakkiruutu ikkuna
kattomuoto	harja
katto / räystäskoristeet	
kuistit / parvekkeet	
koristeaiheet / kaiv.	
(pohjatyyppejä)	
(salvostyyppiä)	
(aittatyyppejä)	
lisätietoja	Ovet vanhoja ja tyylikkäitä, 4:sen julkisivuun panostettu enemmän
Talo nro 6:	

Sauna/pesuhuonerakennus, joka sijaitsee hieman sivussa metsikössä tien laidassa. Hirsipintainen lohkokiville rakennettu sauna on katettu betonikattotiilillä ja varsinkin katto on huonokuntoinen. Iso

piippu. Ikkunat ovat vanhat. Se on väritetty keltaiseksi kuten asuinrakennukset ja listat valkeat. On käytössä päivittäin, niin saunana kuin pesutilana. Tarvitsisi välitöntä kunnostusta.

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

Normaaliraiteinen rautatie välillä Äänekoski-Suolahti valmistui 1942. Rakentaminen oli aloitettu 1938. Sitä ennen 1890-luvulta Äänekosken ja Suolahden välistä rautatieliikennettä hoiti ns. pääsirata, kapearaiteinen rautatie, jonka ratavallia on edelleen olemassa, muttei raiteita. (vanha inv.)

Isännöitsijä – omistaja Matti Rossi

Säilymisedellytykset:

Huonot, alueelle ei kaava salli rakennettavaksi uutta, koska sijaitsee vaarallisella paikalla eli liian lähellä tehdasta. Vaikka taloja remontoitu, ei varmuutta kuinka kauan mahdollista asua.

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Asuinrakennukset sijaitsevat rivissä n. parikymmentä metriä radasta idän suuntaan ja varastorakennukset rajaavat piha-alueita itäpuolelta yhdessä tehtaalle ja rautatieasemalle menevien teiden kanssa. Lähellä etelämpänä rautatieaseman rakennukset ja tien toisella puolella sauna/pesutila – rakennus. Itäpuolelta rakennuksia purettu viime vuosikymmenien aikana. Vaikka tehtaalla sijaitsevat vieressä ei hajuhaittoja ole kuin harvoin – menevät normaalisti yli. Pihapiiri on viihtyisä ja väljä. Harva puusto luo kivan tunnelman ja koivurivi talojen takana peittää näkymä tehtaalle ja junaradalle. Monella asukkaalla on koira.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallisesti liikennehistoriallisesti (rautatieliikenneympäristö), maisemallisesti ja rakennushistoriallisesti merkittävä suhteellisen hyvin alkuperäisessä asussaan säilynyt 1940-luvun rautatierakennusten asuntotyyppi- ja piirustuksilla rakennettu yhtenäinen asuntoalue rautatie- ja tiemaisemassa oman asemanpuiston jäänteiden ympäröimänä.

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:

Tuomo ja Hanna Kuusrainen, 1 talon asukkaat, Toni Hytönen, 2 talon asukas, Ilpo Honkonen, 3 talon asukas

Lisätiedot:

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson

Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 163 Keski-Suomen museo 2006

Kohde: Äänekosken rautatieasema

Kohdekuva:

Osoite: Mannilantie
Rekisteri nro:
Omistaja / os./puh: Ratahallintokeskus

Lyhyt kuvaus: Äänekosken 1940-luvulla valmistunut pystyrimavuorattu vanhat ikkunat ja betonikaton omaava rautatieasema on nykyisin vain tavaraliikennekäytössä. Vieressä varastorakennus.

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

Leveäraiteinen rata Suolahdesta Äänekoskelle saatiin valmiiksi vuonna 1943. Rataa Haapajärvelle jatkettiin 1950-luvulla. Henkilöliikenne Pihtiputaan asemalta Jyväskylään loppui vuonna 1968 ja Saarijärven asemalta 1978. Äänekoskelta ja Suolahdesta ei päästy henkilöjunalla enää vuoden 1987 jälkeen. Tavaraliikenne, erityisesti puun kuljetus, kuitenkin jatkui. Matkustajaliikenne Äänekoskelta Haapajärvelle lakkasi 1969 ja Jyväskylästä Äänekoskelle 1986.
(internet-sivut)

Säilymisedellytykset:

Hyvät

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Sijaitsee tehtaiden ja ratapihan itäpuolella.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallisesti historiallisesti (rautatieliikenne ja teollisuushistoria) ja maisemallisesti arvokas rautatieasema ja siihen liittyvä samanikäinen 1940-luvun varasto sekä rautatiealue. Rautatiealueeseen liittyy läheisyydessä sijaitseva niinikään 1940-luvulla rakennettu rautatieläisten asuntoalue pihapiireineen. Rakennukset muodostavat ehjän, ajalleen tyypillisen ja yhtenäisen

maisemakokonaisuuden rautatiehistoriallisesti ja maakunnan alueellisen teollisen kehityksen kannalta merkittävältä rataverkolta.

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:

Lisätiedot / Kaavatilanne:

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson

Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 164 Keski-Suomen museo 2006

Alue: Äänemäen toimihenkilöasunnot

Kohdekuva:

Lyhyt kuvaus: Hiskinmäentiellä Äänemäen eteläpuolella ja Suolahdentien pohjoispuolella sijaitsevat kolme näyttävää puuvuorattua terassin sisältävää toimihenkilörakennusta 1950-luvulta.

Rakennukset:

B254
v. 1958
4 asuntoa
huopakate
alk. vuoraus ja ikkunat
kuistit
porrasaskelmat

B 253
2 asuntoa
vanha laudoitus
uudet ikkunat
terassi poistettu

B 252
2 asuntoa
remontoitu

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

Säilymisedellytykset:

säilyy

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Alue sijaitsee Hiskinmäentien varrella Äänemäen eteläpuolella ja Suolahdentien pohjoispuolella ja yläpuolella rinteessä. Lähistöllä ei juuri muita rakennuksia. Rinne nousee koillisen suuntaan – metsää.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallisesti rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti merkittävä kolmen toimihenkilöasunnon muodostama yhtenäinen puufunkistyylinen 1950-luvun asuntoalue Äänekosken tehtaiden ja Suolahdentien maisemassa.

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:

Päivi Anderssonin muistio käynnistä Äänekosken Hiskinmäen tyypitaloalueella 7.3.2003, liitteenä Äänekosken kaupungin rakennusvalvonnasta saatuja v. 1982 muutosluban rakennuspiirustuskopioita, Keski-Suomen museon rakennustutkimusarkisto.

Lisätiedot:

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson

Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 165 Keski-Suomen museo 2006

Kohde: Sahan konehuone

Kohdekuva:

Osoite: Palomäenkatu

Rekisteri nro:

Omistaja / os./puh: Äänekosken kaupunki

Lyhyt kuvaus: 1800-luvun lopulla valmistunut punatiilinen entinen höyrysahan konehuone. Nykyisin huonokuntoinen hieman rapistunut tyylikäs on palolaitoksen varastorakennus.

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

Äänekosken tehtaat rakensi kapearaiteisen yksityisradan Äänekoskelta Suolahteen. Liikenne tällä ns. pääsinnradalla aloitettiin vuoden 1899 lopussa ja tästä vaiheesta on jäänteinä myös Äänekoski oy:n ensimmäisen höyrysahan tiilinen voima-asemarakennus Äänejärven kaakkoisrannalla Palomäenkujan päässä. Sahalaitos oli valmistunut syksyllä 1899 osana yhtiön ensimmäistä rakennusvaihetta. Siihen kuuluneet kaksi höyrykonetta, muu varustus ja savupiippu poistettiin ja tilat muutettiin varastoksi, kun yhtiön uusi saha valmistui v. 1929 Kuhnamon rannalle. Koko sahaustoiminta loppui Äänekoskella v. 1986. Puinen saharakennus konehuoneen viereltä purettiin v. 1992. Ulkoasu höyrysahan konehuoneelle luonteenomainen vaikkakin ikkuna-aukkoja myöhemmässä käytössä muurattu umpeen. Nippunosturi rannasta on myös purettu.
(internet-sivut)

Säilymisedellytykset:

ei tiedossa

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Sijaitsee Äänejärven rannassa palolaitoksen pohjoispuolella. Ympäriillä joutomaata, rannassa ollut ennen tukkinosturit.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallisesti historiallisesti, rakennushistoriallisesti ja maisemallisesti erityisen merkittävä entinen Äänekoski Oy:n ensimmäisen sahan konehuone vuodelta 1899, joka on ainoa tuotantorakennus mitä Ala-Keiteleellä toimineista lukuisista höyrysahoista on säilynyt.

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:

Palomäen sahalaitosta ja sen höyryvoimalaa kuvaavat rakennussuojeluasiakirjat v. 1991 Keski-Suomen museon rakennustutkimusarkistossa, Timo Kantosen raportti Suolahden vanha asema ja Keiteleen teollisuusperinne. Kohteiden kuvaus ja toimintamalleja nähtävyysskäytön kehittämiseksi 30.9.1997, s. 43.

Lisätiedot / Kaavatilanne: Suojeltu asemakaavassa

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson

Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 193 Keski-Suomen museo 2006

Kohde: Ala-Keiteleen musiikkiopiston talo

Kohdekuva:

Osoite: Pohjantie 22
Rekisteri nro:
Omistaja / os./puh: Äänekosken kaupunki

Lyhyt kuvaus: **1900-luvun puolivälissä rakennettu rapattu tiilirakenteinen 2-kerroksinen nykyisin Ala-Keiteleen musiikkiopiston rakennus ja VPK:n toimitila. Tyyli puhdas aikakautensa hillittyä tyylikkyyttä edustava rakennus erottuu alueensa pienemmistä asuinrakennuksista.**

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

Ala-Keiteleen musiikkiopisto on taideoppilaitos, joka antaa oppilaan yksilölliset ominaisuudet huomioon ottavaa musiikin- ja soitonopetusta sekä harrastajille että musiikin ammattilaisiksi aikoville. (internet-sivut)

Eteläpuolella erkkeri

VPK:n tilat rakennuksen itäpuolella.
Kaksi paloautotallia, pohjoispäässä letkutorni.

Säilymisedellytykset:

säilyy

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Sijaitsee omakotialueen keskellä Pohjantien varressa. Tieltä päin katsottuna rakennus näkyvällä paikalla.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallisesti maisemallisesti ja rakennushistoriallisesti merkittävä 1900-luvun puolivälissä rakennettu rapattu tiilirakenteinen 2-kerroksinen kerrostalo, joka nykyisin toimii

nykyisin Ala-Keiteleen musiikkiopiston rakennuksena ja VPK:n toimitilana. Tyylipuhdas aikakautensa hillittyä tyylikkyyttä edustava rakennus erottuu alueensa pienemmistä asuinrakennuksista.

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:

Lisätiedot / Kaavatilanne:

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson

Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 194 Keski-Suomen museo 2006

Kohde: Ammattikoulu (Pohjoisen Keski-Suomen oppimiskeskus)

Kohdekuva:

Osoite: Piilolantie 17

Rekisteri nro:

Omistaja / os./puh: Kuntayhtymä

Lyhyt kuvaus: Piilolanniemessä tehdään vieressä sijaitseva oppimiskeskuksen rakennuskompleksi. Matala aikakautensa rakennusmassaltaan vertikaalinen koulurakennus levittäytyy asuntoloineen laajalle alalle.

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

Alkuaan ammattikoulu, josta kehittynyt vähitellen Pohjoisen Keski-Suomen koulutusyhtymän oppimiskeskus, toimialanaan tekniikka ja liikenne, matkailuala, ravitsemis- ja talousala ja aikuiskoulutusyksiköt. Hallintorakennus, luentotiloja, korjaamo- ja työharjoittelusaleja, kokoontumistiloja sekä asuntolatoimintaa.

Säilymisedellytykset:

Hyvät

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Sijaitsee Piilolanniemessä tehdään vieressä. Terveyskeskus länsipuolella.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallisesti sivistyshistoriallisesti (ammattikoulu, koulutuslaitos) ja rakennushistoriallisesti merkittävä modernia oppilaitosrakentamista ja asuntolatoimintaa kuvastava pääasiassa 1970-luvun ja sen jälkeisen ajan aluekokonaisuus tehdasalueen laidalla.

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:

Lisätiedot / Kaavatilanne:

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson

Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 195 Keski-Suomen museo 2006

Alue: Eerolankadun talot (Piilolanniemen 1960-luvun tehtaan työntekijöiden talot)

Kohdekuva:

Lyhyt kuvaus: Piilolanniemessä olevalla Eerolankadulla on kenties tehtaiden toimihenkilöiden asuinrakennuksia 1960-luvulta. Rapattuja matalia omakotitaloja on 4 kpl ja kadun päässä punatiilisiä omakotitaloja.

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

Säilymisedellytykset:

hyvät

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Sijaitsee Piilolanniemessä alueen läntisimpänä katuna. Piha-alue aukeaa järvelle päin. Hyvät maisemat Kuhnamo-järvelle, ja laaja virkistysalue ja lenkkeilypolku vieressä. Itäpuolella historiallista Piilolanniemen omakotialuetta, josta purettu tai uusittu iso osa vanhimmista rakennuksista. Piilolan vieraskerho ja Piilolan 1940-luvun taloryhmä lähistöllä. Hammareninkadulla muutama samanikäinen ja -tyylinen rakennus.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallisesti maisemallisesti ja rakennushistoriallisesti merkittävät metsäteollisuusyhtiön tehtaan toimihenkilöille rakennettuja tyyppitaloja 1960-luvulta Äänekosken keskustan läheisyydessä, jossa myös muuta tehtaan tai tehtaan työntekijöiden rakennuskulttuuria.

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:

Lisätiedot:

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson

Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 196 Keski-Suomen museo 2006

Kohde: Ekocenter ja viereinen rakennus

Kohdekuva:

Osoite: Rautatienkatu 11

Rekisteri nro:

Omistaja / os./puh:

Lyhyt kuvaus: 1900-luvun puolivälissä rakennettuja rapattuja tiilirakenteisia asuin- liiketaloja. Aikakauden tyyli säilynyt.

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

Terveyslaboratorio toiminut toisessa rakennuksista.

Säilymisedellytykset:

ei tietoa

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Talot sijaitsevat Rautatienkadulla etelään laskevalla rinteellä. Vieressä 1,5-kerroksisia omakotitaloja ja itäpuolella Painotalo (Kalevankatu 2 , jossa toimivat kulttuuritoimisto, elokuvateatteri KinoMikko, Koskelan Tanssi ja Äänekosken teatteri)

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallinen maisemallisesti ja rakennushistoriallisesti merkittävä funkishenkinen rakennusryhmä Äänekosken kaupungin keskustassa

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:

Lisätiedot / Kaavatilanne:

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson

**Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 197
Keski-Suomen museo 2006**

Kohde: Gustafssonin talo

Kohdekuva:

Osoite: Kuhnamentie?

Rekisteri nro:

Omistaja / os./puh: M-real Oyj

Lyhyt kuvaus: **Toimihenkilöasuntona alun perin ollut, voimalaitoksen hoitajan Gustafssonin mukaan nimetty tyylipuhdas klassinen 1920-luvun asuinrakennus. Sijaitsee merkittäväällä paikalla Klubimäellä.**

Kohdetyyppi	Virkailijan asuinrakennus
nykyinen käyttö	kokoontumistila
alkuperäinen käyttö	asuinrakennus
rakennusaika	1920-luvulla
suunnittelija	rakentaja Erland Ritanen
korjausvuodet	
perustus	betoni
runko	hirsi
kate	pelti
ulkovuoraus	pystyrimalaudoitus, alaosa vaakapontti
ulkovärit	vaalea seinäpinta, ikkunan puitteet valkeat- vuorilaudat ruskeankeltaiset ja ovet ruskeat, katto punainen
kerrosluku	1,5
kunto	hyvä
huoneluku	
sisäseinien pinnat	
korjaukset / laaj.	Uusitut vesirännit
Rakennustyyli	Klassistinen 1920-luku
Ikkunamallit	6-ruutuiset ja 3-ruutuiset etupuolella, 9-ruutuiset takana, yläkerran päädyissä 12-ruutuiset ja niiden yläpuolella puolikaaren muotoinen ullakkoikkuna. Ikkunoissa vain alaosa profiloitu
Kattomuoto	satula
katto / räystäskoristeet	Etupuolella frontoni-ikkuna, 4 ruutuinen neliömallinen ikkuna
kuistit / parvekkeet	kaksi avokuistia, toinen keskellä rakennusta etupuolella – harjakattoinen, varsin korkealla, ain.8 askelmaa sisääntulossa.

Pilareiden koristelaudoitus samankaltainen kuin Pukkimäen taloissa. Toinen kuisteista eteläpäädyssä. Harjakattoinen, pylväät koristeltu klassistisesti pystuurretulla laudoituksella, kaide myös klassistinen. Kuisteissa klassistiset pylväät ja kaiteet. Päätykuistin tympänossa tehtaiden logo tai joku vast.

koristeaiheet / kaiverr.
(pohjatyyppe)
(salvostyyppi)
(aittatyyppe)
erikoispiirteet

Ovet vanhat

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

Gustafssonin talo sai nimensä myös ensimmäisen asukkaan, voimalaitoksen hoitajan Gustafssonin mukaan. Rakennus on alkuperäisessä asussaan. Rakennutti tehtaan mestari Erland Ritanen, kutsanimeltään Vanha-Ritanen, jonka koristeellinen asuintalo on Kotakennäntien varrella. Rakennetiedot: 1,5-kerroksinen, betoniperusta, hirsi-/parrurunko, kattomuoto satula-/pieni poikkipääty, vuoraus pystyl. + rima, ulkoviiri kelt./valk. Ulkoasulta muistuttaa Pukkimäen asuinalueen taloja. Strandmannin apteekkirakennus sijaitsi Gust. Ja ent. osuusk. Välissä, hän piti siinä Äänekosken ensimmäistä apteekkia. Tehdas osti häneltä talon 1920-luvun puolivälissä ja purki sen 1981. Paikalle jäänyt aukko rikkoo Klubimäen miljööttä. Tosin itse rakennus oli jo muunneltu. (vanha inv.)

kokoontumistilana mm. Metsästysseuralle, nelosrastille ja tehtaan työntekijöille.

Säilymisedellytykset:

Hyvät

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Sijaitsee nk. Klubimäellä erittäin keskeisellä paikalla Kotakennäntien mutkassa/päässä ja viiskulman lähellä. Myös rautatie menee muutaman kymmenen metrin päästä. Nykyisin ympäristö puistomaista nurmikkoa, jossa koivuja siellä täällä. Viereltä samalta kadulta purettu Strandmannin apteekkirakennus ja ent. osuuskauppa. Kadulla ollutta koivukujaa vielä muutaman puun verran jäljellä. Pihapiirissä lehtipuita ja pensaita. Piharakennuksia ei jäljellä. Viereisellä tontilla uudistettu piharakennus yksinään. Taidemuseo (ent. Hammarenin talo) ja sen piharakennus sijaitsevat sadan metrin päässä itäpuolella (maalattu samaan sävyyn).

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallisesti maisemallisesti ja rakennushistoriallisesti sekä teollisuushistoriallisesti arvokas tehtaan toimihenkilön (voimalaitoksen hoitajan) asunto 1920-luvulta maisemallisesti keskeisellä paikalla, maakunnallisesti arvokkaan Klubimäen kokonaisuuteen kuuluvana.

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:

Metsäliiton rakennuskannan inventointi / Metsämannut Oy

Lisätiedot / Kaavatilanne:

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson

**Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 198
Keski-Suomen museo 2006**

Kohde: Heljon talo

Kohdekuva:

Osoite: Piilolantie 10

Rekisteri nro:

Omistaja / os./puh:

Lyhyt kuvaus: **1900-luvun alkuvuosina rakennettu (vanha osa) ja paikkakunnan toisena puhelinkeskuksena palvellut talo Piilolanniemen historiallisessa ympäristössä. Ikkunoissa jugend-tyyliset koristeet.**

Kohdetyyppi asuinrakennus

nykyinen käyttö asuinrakennus

alkuperäinen käyttö puhelinkeskus?

rakennusaika 1900-luvun alku

suunnittelija

korjausvuodet

perustus

lohkokivi

runko

hirsi

kate

konesaumattu pelti

ulkovuoraus

vaakapontti

ulkovärit

vaalea seinäpinta, ikkunat puunsävyiset puitteista muuten ruskeat, kuten myös katto

kerrosluku

1,5-kerrosta

kunto

hyvä

huoneluku

sisäseinien pinnat

korjaukset / laaj.

Uudet ikkunat 70-80-luvulla

Rakennustyyli

Ikkunamallit

Alkuperäinen jugend-tyyliä mukaileva 1900-luvun alkupuolelta yläosastaan pienempiruutuiset, alaosaltaan 8-ruutuiset T-malliset, myös pienempiä tiheäpuitteisia(pysty) matalia ikkunoita, ikkunoiden vuorilaudat pyöreänurkkaiset yläosastaan ja levenevät poikkipääty

Kattomuoto

katto / räystäskoristeet

kuistit / parvekkeet

etupihalla satulakattoinen katos sisääntulon kohdalla, takapuolella pulpettikattoinen umpikuisti

koristeaiheet / kaiverr.
(pohjatyyppejä)
(salvostyyppi)
(aittatyyppejä)
erikoispiirteet

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

Äänekosken ensimmäinen puhelinkeskus sijaitsi Piilolantien toisella puolella Elli Auran talossa. Sieltä se siirtyi Heljon taloon. (Erik Relander)

Säilymisedellytykset:

Hyvät, asuinkäytössä

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Sijaitsee Piilolantien varrella Piilolanniemessä. Vieressä uusi asuinrakennus ja lähistöllä Piilolanniemen vanhaa asuinalueita.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallisesti maisemallisesti, rakennushistoriallisesti ja historiallisesti merkittävä 1900-luvun alkupuolen jugend-vaikutteinen huvilarakennus, jossa toiminut myös vanha puhelinkeskus aikanaan. Sijaitsee Piilolanniemen maisemallisesti merkittävässä kokonaisuudessa.

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:

Erik Relander 31.5.2006, Äänekosken rakennusinventointi v. 1981-1982, lomake nro 64

Lisätiedot / Kaavatilanne:

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson

**Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 199
Keski-Suomen museo 2006**

Kohde: Hotelli Hirvi

Kohdekuva:

Osoite: Kotakennäentie 9
Rekisteri nro:
Omistaja / os./puh: Ossi Pekkanen, Porvoo

Lyhyt kuvaus: **Vuonna 1938 rakennettu hotellirakennus, jonka yhteydessä toimi linja-autoyrittäjän tilat. Myöhemmin laajennettu ja korotettu rakennus on säilyttänyt kohtuullisesti aikakautensa funktionalistisen ilmeen. Sijaitsee kaupunkikuvallisesti näkyvällä paikalla Kotakennäntien varrella. Nykyisin mm. hotellina, ravintolana ja korjaamona toimiva osin 3-kerroksinen rakennus erottuu myös pinkin värinsä takia.**

Kohdetyyppi	Hotelli / ravintola
nykyinen käyttö	hotelli, ravintola, autokorjaamo
alkuperäinen käyttö	hotelli, linja-autojen huoltopaikka
rakennusaika	1938
suunnittelija	
korjausvuodet	1948, 1980-l
perustus	betoni
runko	tiili
kate	Konesaumattupelti
ulkovuoraus	rappaus
ulkovärit	vaalean punainen rappauspinta, seinä listat valkeat, ikkunat ruskeat ja valkeat, katto ja sokkeli ruskea
kerrosluku	alk. 2-kerrosta, myöh. 3-kerros, osin 4?
kunto	hyvä/kohtalainen
huoneluku	
sisäseinien pinnat	
korjaukset / laaj.	Uudet ikkunat 70-80-luvulla, 1987 kattotiilet, usein muutoksia
Rakennustyyli	funktionalistinen
Ikkunamallit	Hotellihuoneissa kahtatyyppiä: kapea, jossa puite alalaidassa ja leveämpi, jossa kummallakin laidalla tuuletusikkuna. Katutasolla isot 2,5*2,5m näyteikkunat, ruokasalin ja hotellin tilojen kohdalla

<p>Kattomuoto katto / räystäskoristeet kuistit / parvekkeet koristeaiheet / kaiverr. (pohjatyyppejä) (salvostyyppi) (aittatyyppejä) erikoispiirteet</p>	<p>loiva aumakatto katolla peltinen hirvi</p> <p>Rakennuksen muoto – Kotakennäntien suuntainen pääjulkisivu, joka taittuu pyöreänä nurkkana Jousimiehenkadulle. Toisen nurkan ikkunat valkoisessa kehikossa joka jatkuu länsipuolelle salin kohdalla. 2- ja 3-kerroksen välissä lista/ulkonema, samantapainen, hieman pienempi räystäällä.</p>
<p>lisätiedot</p>	<p>Ikkunat suurelta osin alkuperäiset. Sisääntulon pielet kivistä. Itäpuolen sisänurkassa on terassi aivan alaosassa eli katutasolta katsottuna kellarikorkeudessa. Sen yläpuolella kulkuväylä nurkassa oleviin pariosiin elokuvateatterin ovet ja nyk. ravintolaan (Talli), jonne pääsee myös alemmalla. Läpinäkyvä muovikate myös terassilla. Itäpuoleinen siipi alakerrastaan sisältää nykyisin korjaamon (Laden Rengas). Yläpuolella hotellihuoneita. Nurkka ja siipiosan päässä olevien ovien pilarit pyörästetty- ovet vanhat. Vieressä polttoaineautomaattipiste. Takapuolella (pohj.) siipiosa, jossa elokuvateatteri. rappauspinta ohut, näkyy tiilimuuraus. Ikkunoita ylhäällä ja alhaalla. Nyk. (Kanavaseudun siivous ja huolto Oy) Toisella puolella takana on monimuotoista pintaa ja ikkunatyyppejä. Hotellin takaovi. Paloportaat menee ylempiin kerroksiin.</p>

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

Eelis Hirvi perusti linja-auto yrityksen nykyisen Keski-Suomen Liikenteen 1928. 1930-luvun jälkipuolella Äänekoskelta tuli Hirven liikenneyrityksen keskuspaikka. Se oli kasvanut sodan edellä yhdeksi Keski-Suomen suurimmaksi. Kahdeksan linja-auton lisäksi henkilöauto ja kuorma-autoja.

Hirvi muutti perheineen Äänekoskelle vuonna 1937 ja perusti seuraavana vuonna sinne hotellin, joka tunnetaan edelleen nimellä Hotelli Hirvi. Näin Eelis Hirven liiketoiminta laajeni uusille urille. Luottamusta liiketoiminnassa menestymiseen ilmensi myös Eli Hirven päätös ryhtyä 1940-luvun lopulla laajentamaan liikerakennustaan Äänekoskella. Hotelli Hirven yhteyteen rakennettiin 1948-49 matalampi siipi, jossa toimi liikenneyrityksen korjaamo, huoltoasema ja elokuvateatteri. Äänekoskella aiemmin VPK:n talossa toiminut elokuvateatteri Ääne-Kino oli tuhoutunut tulipalossa 1947. Uudella teatterilla oli näin kysyntää. Hotellin siipirakennuksessa sijainnut Kino-Hirvi tarjosi äänekoskelaisille näytöksiä parikymmentä vuotta. Sekin tuhoutui tulipalossa, joka sai alkunsa autokorjaamosta, mutta kunnostettiin pian uudelleen. Pian sen jälkeen Hirvi vuokrasi teatterin toiselle yrittäjälle, joka ylläpiti sitä vielä jonkin aikaa.

Hotellirakennus toimi liikenneyrityksen tukipisteenä talleineen, huoltotiloineen ja asemineen. Hotellin ruokapöydät tarjosivat yrityksen työntekijöille kaksi ateriaa ja kahvit päivittäin. Lisäksi työntekijöillä oli käytettävissään yksi hotellirakennuksen isohko huone majapaikkanaan, jossa sotien jälkeen asuivat muun muassa huoltomiehet. Rakennuksen yhteydessä ollut huoltoasema ei toiminut vain polttoaineen myyntipaikkana, sieltä autoilija sai useimmiten myös kaipaamansa tarvikkeet.

Hotelli Hirvi vuokrattiin Äänekosken ammattikoulun oppilasasuntolaksi syksyllä 1978 ja myytiin 1980-luvun alussa toiselle yrittäjälle. Samoin oli jouduttu luopumaan huoltoaseman pidosta hotellin vieressä. (Eelis Hirvi/ Keski-Suomen liikenne oy 1928-1998, Rauli Lehtivaara)

Rakennuksen omistaa nykyisin Instrumentti Sähkö, Omistaja Ossi Pekkanen, Porvoosta. Hirven sukua ei enää omistajina. Ravintola Tallilla oma pitäjä

Säilymisedellytykset:

Hyvä

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Sijaitsee aivan Kotakennäntien varrella sisääntulo etelään päin. Vieressä itäpuolella linja-autoasema ja autojen lähtöpaikat. Pohjoispuolella kulkee junarata ja Länsipuolella on kaksikerroksisista erinäköisistä pientaloista koostuva Jousimiehenkatu. Ympäri rakennusta asfaltti. Junaradan välissä sekava, hoitamaton puusto ja pensaikko alue. Etupuolella muutama koivu suojaa hotellin ikkunoita.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallisesti maisemallisesti, rakennushistoriallisesti ja historiallisesti erityisen merkittävä funkishenkinen vanha hotellirakennus v. 1938, jossa alkuaan toimi myös linja-autoyhtiön toimitilat. Edelleen hotelli- ja ravintolakäytössä toimiva kerrostalo sijaitsee keskeisellä paikalla Äänekosken sisääntulotien varrella ja katukuvassa tärkeä kiintopiste. Edustaa jo harvinaistuvaa modernia rakennusperintöä.

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:

Haastateltu Irja Luukkainen ja Raija Heinänen - hotellin työntekijät, Äänekosken kaupunginmuseon kokoelmat

Lisätiedot / Kaavatilanne:

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson

Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 200 Keski-Suomen museo 2006

Kohde: Häränvirran silta

Kohdekuva:

Osoite: Häränvirta

Rekisteri nro:

Omistaja / os./puh: Äänekosken kaupunki

Lyhyt kuvaus: 1994 valmistunut tyylikäs kevyenliikenteen silta, joka ylittää Äänejärvelle menevät Häränvirran. Valkoista vinoköysisiltaa pitkin pääsee keskustan puolelta Ääneniemen asuntoalueelle.

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

suunnittelija Rantakokko

Säilymisedellytykset:

säilyy

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Sijaitsee Keitelelen selän ja Äänejärven välisellä Häränvirran kohdalla. Vieressä länsipuolella hautausmaanalue ja vesistön rannassa kulkeva polku. Itäpuolella 1900-luvun lopulla valmistunutta Ääneniemen omakotialuetta.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallisesti maisemallisesti ja rakennushistoriallisesti merkittävä vinoköysimallinen kävelysilta vuodelta 1994, joka yhdistää Äänekosken keskustan ja toisella puolella sijaitsevan Ääneniemen 1990-luvun omakotialueen.

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:

Lisätiedot / Kaavatilanne:

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson

Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 201 Keski-Suomen museo 2006

Alue: Jousimiehenkatu

Kohdekuva:

Lyhyt kuvaus: Kotakennäntieltä lähtevällä Jousimiehenkadulla monimuotoista rakentamistyyliä 1920-luvulta lähtien. Kadun päässä olevaa rivitaloa lukuun ottamatta kaikki rakennukset kiinnostavia.

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

Säilymisedellytykset:

hyvät

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Jousimiehenkatu sijaitsee Äänekosken keskustasta katsoen junaradan takana loivassa rinteessä. Kotakennäntieltä lähtevän kadun pätkän alkupäässä on Hotelli Hirvi. Pohjoisen puolella kulkevan junaradan välissä viheralue, joka jatkuu länteen päin radan suuntaisena.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallisesti maisemallisesti ja rakennushistoriallisesti moni-ilmeinen ja historiallisesti kerroksellinen asunto- ja pienimuotoisten liikerakennusten korttelialueita 1920-luvulta lähtien, esikaupunkityyppinen aluerakenne ja rakennusperintöä joka vähitellen ominaispiirteiltään muovautunut vuosien saatossa nykyiseen asuun.

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:

Lisätiedot:

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson

Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 202 Keski-Suomen museo 2006

Kohde: Kauppakatu 1

Kohdekuva:

Osoite: Kauppakatu 1

Rekisteri nro:

Omistaja / os./puh:

Lyhyt kuvaus: Erittäin keskeisellä paikalla Äänekosken keskustan sydämessä sijaitseva 1930- ja -40-luvuille tyypillinen funktionalismista ulkonäkönsä vaikutteita ottanut asuin- ja liikerakennus. Matalampi siipiosa takana Äänekoskentien puolella.

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

Säilymisedellytykset:

säilyy

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Sijaitsee ”Viiskulman” vieressä Kauppakadun suulla, ydinkeskustan alkupäässä. Vastapäätä 1950-luvulla rakennettu liikerakennus, joka nykyisin vähällä käytöllä. Pohjoispuolella kyljessä kiinni matala kauppakeskus.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallisesti maisemallisesti ja rakennushistoriallisesti merkittävä funktistyylinen 1930- 1940-luvun asuin- ja liikekerrostalo aivan Äänekosken kaupungin keskustassa maisemapisteessä.

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:

Lisätiedot / Kaavatilanne:

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson

Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 203 Keski-Suomen museo 2006

Kohde: Kauppakatu 15 (ent. KOP:n talo)

Kohdekuva:

Osoite: Kauppakatu 15

Rekisteri nro:

Omistaja / os./puh:

Lyhyt kuvaus: Keskeisellä paikalla torin itäpuolella sijaitseva Erkki Huttusen suunnittelema vuonna 1950 valmistunut asuin- ja liikeyrrostalo. 3-kerroksista aumakattoista rakennusta on hieman peruskorjattu, mutta se on säilyttänyt tyyliinsä. Takasivulla taitepelteikattoinen tiilipintainen siipi.

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

Ikkunat uusittu – ruskea-valkoiset
keltainen hienorappaus
liikehuoneistojen yläpuolella kulkee kuparinauha
takaseinustalla punatiilinen piippu
modernit ikkunat, tiilinen aumakatto ja parvekkeet luovat rakennukselle ilmettä.

Nordean liikehuoneisto jatkuu siipiosaan.
sen vieressä etupuolella kolme liikettä

Säilymisedellytykset:

Säilyy

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Sijaitsee torin itäpuolella ja rajaa torialuetta Kauppakatu 17:sta kanssa - kumpikin 3-kerroksisia rakennuksia. Torin toisella puolella matalampi liikerakennus. Takapiha parkkipaikkana, siellä muutama puu. Etupuolella jalkakäytävällä lehtipuita rivissä.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallisesti maisemallisesti ja rakennushistoriallisesti sekä elinkeinohistoriallisesti (pankkitoiminta) merkittävä arkkitehti Erkki Huttusen suunnittelema kansallisosakepankin asuin- ja kerrostalo v. 1950 Äänekosken kaupungin keskustassa. Paikallista modernia rakennusperintöä.

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:**Lisätiedot / Kaavatilanne:**

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson

Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 204 Keski-Suomen museo 2006

Kohde: Kauppakatu 17 (ent. Keski-Suomen Raudan liikerakennus)

Kohdekuva:

Osoite: Kauppakatu 17

Rekisteri nro:

Omistaja / os./puh:

Lyhyt kuvaus: Keskeisellä paikalla Kauppakadulla sijaitseva vuonna 1953 valmistunut Matti Hämäläisen suunnittelema 3-kerroksinen asuin- ja liikeyröstöalo. Harjakattoinen, valkeaksi rapattu tiilirakennus rajaa viereisen Kauppakatu 15:sta kanssa torin ympäristöä. Rakennuksessa on kummallakin sivustallaan yksikerroksinen siipiosa.

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

Seinät rapattu valkeaksi, katupuoleinen liiketilakerros punatiillinen katolla frontoni-ikkunoita
päädyissä erkkerit
ne ja matalat siipiosat luovat ilmettä puhtaan vaaleaan rakennukseen

kaksi liikeyhuoneistoa – kirja- ja kenkäkauppa
muuten asuinhuoneistoja

Säilymisedellytykset:

Säilyy

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Sijaitsee torin itäpuolella ja rajaa torialuetta Kauppakatu 15:sta kanssa - kumpikin 3-kerroksisia rakennuksia. Torin toisella puolella matalampi liikerakennus. Takapihalla puurakenteinen autotalli- ja varastorakennus, muuten parkkipaikkana. Etupuolella jalkakäytävällä lehtipuita rivissä. Pohjoispuolella uudempi kerrostalo.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallisesti maisemallisesti ja rakennushistoriallisesti sekä elinkeinohistoriallisesti (maakunnallinen rautakauppaliiketoiminta) merkittävä v. 1953 valmistunut arkkitehti Matti Hämäläisen suunnittelema entinen Keski-Suomen Raudan asuin- ja liikerakennus Äänekosken kaupungin keskustassa.

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:**Lisätiedot / Kaavatilanne:**

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson

Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 205 Keski-Suomen museo 2006

Kohde: Kaupunginmuseo (Kuntala)

Kohdekuva:

Osoite: Siltakatu 8

Rekisteri nro:

Omistaja / os./puh: Äänekosken kaupunki

Lyhyt kuvaus: **Ulkoasultaan uusrenesanssivivahteinen kauppatalo 1890-luvulta junaradan vieressä ja Viiskulman välittömässä läheisyydessä. Toimi myöhemmin tehtaan koulutiloina ja kunnantoimistona, nykyinen Äänekosken museo.**

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

Kauppias Rutanen lahjoitti (1911) omaisuutensa Äänekosken kunnalle. Vuodesta 1913 aina 1950-luvulle saakka rakennuksessa sijaitsi kunnantoimisto. Aikaisemmin lähellä sijaitsi jugend-tyylinen tehtaan asuintalo ja Keski-Suomen entinen opistorakennus. Läheltä purettu vanhoja rakennuksia. Uusrenesanssiin viittaava ulkoasu. (vanha inv.)

kunnostettu ja julkisivua uusittu 1990-luvulla, ulkoasu säilynyt

Säilymisedellytykset:

Hyvät

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Sijaitsee viiskulman ja junaradan vieressä Äänekosken keskustassa. Pohjoispuolella Siltakatu ja liikekeskusta, länsipuolella risteys ja junarata. Harvaa puustoa ympärillä.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallisesti maisemallisesti, rakennushistoriallisesti ja kulttuurihistoriallisesti merkittävä ulkoasultaan uusrenesanssivivahteinen kauppatalo 1890-luvulta junaradan vieressä ja Viiskulman välittömässä läheisyydessä. Rakennus on toiminut myöhemmin mm. tehtaan koulutiloina ja kunnantoimistona, nykyinen Äänekosken kaupunginmuseon toimisto- ja näyttelyrakennus.

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:

Äänekosken rakennusinventointi v.1981-1982, lomake nro 73, Äänekosken kaupunginmuseon kokoelmat ja museoesite, Vanha valokuva Perinnealbumi II 1983, s. 755

Lisätiedot / Kaavatilanne:

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson

Äänekosken rakennuskulttuurin täydennysinventointilomake – Kohdekortti 206 Keski-Suomen museo 2006

Kohde: Kotakennään sillat

Kohdekuva:

Osoite: Kotakennäs

Rekisteri nro:

Omistaja / os./puh: Äänekosken kaupunki

Lyhyt kuvaus:

Kaksi eri-ikäistä ja kokoista siltaa, jotka ylittävät Kotakennään salmen. Vanhempi silloista, nimeltään "Pankkisilta" on vuodelta 1930, sen kautta pääsee Kierälahden asuinalueen puolelle. Uudempi kaarisilta, jonka kautta kulkee 4-tie Äänekoskelta Jyväskylään päin on 1960-luvulta.

Historiatietoja / Rak.historia / Haastattelutiedot:

1930-luvulla rakennettiin Kotakennään silta ja Kuhnamon lossi jäi pois liikenteestä. Samalla kun liikenne siirtyi uudelle reitille, asutuskin levisi uudelle alueelle (Kierälahti ja Laajalahti) tämän reitin varteen. Pohjoiseen kuljettiin edelleen keskustan läpi.

Säilymisedellytykset:

säilyy

Ympäristö / Maisema / Pihapiiri:

Sijaitsee Kotakennäänsalmen kohdalla, lähistöllä Laajaniemi, leirintäalue ja eteläpuolella Kierälahden asuinalue ja länsipuolella Tärttävuori ja sen metsäinen rinne.

Kulttuurihistoriallinen arvo:

Paikallisesti maisemallisesti merkittävät kaksi siltaa Äänekosken teollisuus- ja kaupunkimaisemassa, v. 1930 ja 1960-luvulla valmistuneet rakennushistoriallisesti arvokkaat Pankkisilta ja nelostien kaarisilta.

Lähteet / Kirjallisuus / Haastatellut nimeltä:

Lisätiedot / Kaavatilanne:

Inventointi aika: 2006 Juuso Väisänen, Päivi Andersson